

Ehdotus Kauniaisten kaupungin resurssiviisauden tiekartaksi

243/11.00/2019

KV 15.06.2020 § 28

Lisätiedot:

ympäristöpäällikkö Anna-Lena Granlund-Blomfelt, puh. 050 323 6269

ympäristöasiantuntija Anna Sjövall, puh. 040 169 9605

etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kauniainen on vuonna 2018 hyväksytyssä *kaupunkistrategiassaan* asettanut tavoitteeksi 60 prosentin kasvihuonekaasujen päästövähennyksen vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 ja *hiilineutraalisuuden vuoteen 2035 mennessä*. Tavoitteen saavuttamiseksi ympäristötoimi on koonnut tämän ehdotuksen kaupungin resurssiviisauden tiekartaksi.

Resurssiviisauden tiekartan tarkoitus on linjata kaupungin hiilineutraaliuustavoitteeseen ja asukkaiden kestäviin elämäntapoihin johtava iso muutostie vuoteen 2035 asti. Tiekartta tulee määrittelemään pääsääntöisesti *laajemat asiakokonaisuudet* ja niiden toteuttamisen valtuustokausittain kohti vuotta 2030 ja 2035. Tulosalueiden vuosittain koottavien *päästövähennysohjelmien* kautta tavoitteet muutetaan *konkreettisiksi tehtäviksi* kattaen kaupungin kaikki toiminnot. Hiilineutraaliuustavoitteen lisäksi tiekartan avulla pyritään vähentämään luonnonvarojen kulutusta ympäristön ja maapallon kestäväälle tasolle sekä edistämään ja turvaamaan luonnon monimuotoisuutta.

Näillä näkymin hiilineutraaliuustavoitteeseen päästään Kauniaisissa vähentämällä kasvihuonepäästöjä 80 prosenttia ja kompensoimalla jäljellä jäävät 20 prosenttia myöhemmin päätettävien kompensointitoimenpiteiden kautta.

Kauniaisten päästövähennystavoite

Kauniaisten suorat kokonaiskasvihuonepäästöt olivat HSY:n laskelmien mukaan vertailuvuonna 1990 *45,8 kt CO₂-ekv* ja vuonna 2018 *39,9 kt CO₂-ekv* (-13 prosenttia). Tämä tarkoittaa sitä, että saavuttaakseen 60 prosentin vähennystavoitteen vuoteen 2030 mennessä, tulisi Kauniaisten vähentää kasvihuonepäästöjään vielä *27,5 kt CO₂-ekv*. Päästääkseen 80 prosentin vähentämistavoitteeseen vuoteen 2035 mennessä, on kaupungin vähennettävä *36,6 kt CO₂-ekv*. Nykyarvion mukaan jäljelle jäävä 20 prosenttia ehdotetaan kompensoitavaksi myöhemmin päätettävien kompensointitoimenpiteiden kautta. Pääkaupunkiseudun kokonaispäästöt olivat vuonna 2018 *4 768 kt CO₂-ekv*.

Todettakoon, että mm. pääkaupunkiseudun kaupunkien päästötarkasteleissa ei siis tällä hetkellä ole mukana ns. *epäsuorat (välilliset) päästöt* kuten pääkaupunkiseudun ulkopuolella tapahtuvan ruoantuotannon, rakennustuotteiden ja kulutushyödykkeiden valmistamisen aiheuttamat välilliset päästöt. Laskennoissa ei myöskään huomioida lentoliikennettä tai laivaliikennettä satamien ja lähialueiden ulkopuolella. SITRAN arvion mukaan ky-

seiset epäsuorat päästöt nostavat asukaskohtaisia kasvihuonepäästöjä jopa yli 50 prosentilla. Keskivertosuomalaisen hiilijalanjälki on arvioitu olevan noin 10,3 t CO₂-ekv.

HSY:n tietojen mukaan Kauniaisten suurimmat kasvihuonepäästöt olivat vuonna 2018 peräisin lämmityksestä (64 prosenttia), liikenteestä (22 prosenttia) sekä kulutussähköstä (11 prosenttia).

Kauniaisten resurssiviisauden tiekartan rakenne

Ehdotus kaupungin resurssiviisauden tiekartaksi koostuu viidestä eri kaistasta. Kaistaehdotukset ovat seuravanlaiset:

- Vihreä kaupunkirakenne ja liikenne
- Kiinteistöjen energiankäyttö ja vähähiilinen energiantuotanto
- Kestävä ruokakulttuuri
- Luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous
- Ympäristötietoinen kaupunkiorganisaatio ja asukkaat

Jokaisen kaistan alle on koottu yksi tai useampi osateema, johon on pääsääntöisesti listattu suurempia toimenpidekokonaisuuksia. Hiilineutraalisuustoimenpiteiden toteutus on jaettu valtuustokausiin, kuitenkin niin, että kaudet 2026–2035 tässä vaiheessa esitetään vielä yhtenä kautena. Tiekarttaa päivitetään valtuustokausittain kaupunkistrategiatyön yhteydessä. Tällöin tuleville kausille voidaan suunnitella tarkempia toimenpidekokonaisuuksia mm. sen hetkisen kasvihuonepäästöjen tilanteen pohjalta.

Ehdotus Kauniaisten resurssiviisauden tiekartaksi löytyy **liitteenä**.

Valiokuntien ja neuvostojen lausunnot sekä niiden pohjalta tehdyt muutokset tiekarttaehdotukseen

Yhdyskuntatoimi kiittää saaduista lausunnoista resurssiviisauden tiekartan luonnokseen. Lausuntojen perusteella tiekartassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamista ja päästövähennystavoitteiden saavuttamista 15 vuoden sisällä pidetään kunnianhimoisina, mutta toteutuskelpoisina.

Kestävä kulutus ja kiertotalous -teeman osalta toivotaan erityisesti, että korjaus- ja uudelleenkäyttö-mahdollisuudet varmistettaisiin jo hankintasopimuksissa ja tarvehankinnoissa kannustettaisiin pitkäjänteisyyteen ja uudelleenkäyttöön.

Ympäristötietoinen kaupunkiorganisaatio ja asukkaat -kaistan osalta esitetään, että kaikessa kaupungin valmistelussa ja päätöksenteossa huomioidaan jatkossa toimenpiteiden vaikutus hiilineutraalisuus-tavoitteeseen käytämällä yhteistä arviointimenetelmää. Lisäksi pyydetään toteuttamaan erillinen vaikutusten arviointi tiekartassa esitetyille toimenpiteille hiilineutraalisuus-tavoitteen saavuttamiseksi. Päästökompensaatioiden toteuttamisen vaihtoehtoja esitetään tarkennettavaksi tiekartassa. Lisäksi toivotaan mm. panostamista ajantasaiseen ja mielekkääseen viestintään eri viestintäkanavia hyödyntämällä.

Kestävä ruokakulttuuri -kaistan osalta esitetään, että ruokahävikkiä torju-

taan yhteistyön avulla. Lisäksi toivotaan, että kasvisruokareseptiikan kehittämisessä huomioidaan yleisten ruokasuositusten lisäksi ikääntyviä koskevat ruokasuositukset.

Vihreä kaupunkirakenne ja liikenne -kaistan osalta pyydetään selvitystä kaupunkipyörien käyttöön oton aikaistamiseksi.

Kiinteistöjen energiankäyttö ja vähähiilinen energiantuotanto -kaistassa mainittujen energiatehokkuus- ja uusiutuvan energian tuotannon tavoitteiden osalta huomioidaan, että toimenpiteiden toteuttamiseen tarvittavia resursseja ei ole huomioitu vuoden 2020 budjeteissa. Kaistassa esitettyjä toimenpiteitä tilatehokkuuden parantamiseksi ja yhteiskäytön lisäämiseksi kannatetaan lämpimästi.

Tiekarttaan lisättyjen uusien toimenpiteiden lisäksi luonnoksessa esitettyjä toimenpiteitä on tiivistetty, sillä kukin tiekartan toimenpide selitetään tarkemmin vuosittaisissa päästövähennysohjelmissa ja toimenpidekortteissa. Tavoitetila-saraketta 2035 on lisäksi täydennetty mm. uusiutuvien energioiden kuntakatselmuksessa saatujen tulosten perusteella. Lausuntojen perusteella tehdyt muutokset tiekarttaehdotukseen löytyvät **oheismateriaali**na luottamushenkilöiden extranetistä.

Annettuihin lausuntoihin voi tutustua alla olevien linkkien kautta

Kulttuurivaliokunta	https://urly.fi/1ws6
Liikuntavaliokunta	https://urly.fi/1ws8
Nuorisovaliokunta sekä nuorisovaltuusto	https://urly.fi/1ws9
Rakennusvaliokunta	https://urly.fi/1wsd
Ruotsinkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta	https://urly.fi/1wsf
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta	https://urly.fi/1wsg
Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta	https://urly.fi/1wsi
Vanhusneuvosto	Katso oheismateriaali extranetistä
Vammaisneuvosto	Katso oheismateriaali extranetistä

Tarkastusvaliokunta ei ole antanut lausuntoa tiekarttaluonnoksesta.

Hiilineutraalisuustyön toteutus kaupunkiorganisaatiossa

Tiekartan tavoitteet ovat linjauksia, jotka muutetaan konkreettisiksi tehtäviksi ja toimenpiteiksi *toimialojen* vuosittain koottavissa *päästövähennysohjelmissa*. Päästövähennysohjelmat kattavat kaikki kaupunkiorganisaation toimialat ja toiminnot.

Hiilineutraalisuuteen tähtäävien toimenpiteiden suunnittelu seuraa kaupungin talousarvion laadintaa. Talousarviovalmistelun yhteydessä nostetaan tiekartasta toimenpiteitä talousarvioon (esim. investointeja vaativat toimenpiteet tai suuremmat kehityshankkeet). Kaikkia tiekartan toteutukseen liittyviä toimenpiteitä ei kuitenkaan käsitellä talousarvion tasolla, mutta kunakin vuonna toteutettavat isot ja pienet toimenpiteet listataan päästövähennysohjelmiin.

Tulevan vuoden päästövähennysohjelmat viedään jatkossa hyväksyttäväksi toimialakohtaisiin valiokuntiin joului-tammikuussa kaupunginvaltuuston vuosittaisen talousarviokäsittelyn jälkeen. Yhteenveto päästövähennysohjelmista annetaan kaupunginhallitukselle tiedoksi helmi-maaliskuussa.

Päästövähennystoimenpiteistä raportoidaan osana kaupungin talousarvio-seurantaa osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Yksittäisten toimenpiteiden etenemistä voi myös seurata kaupungin "*Hiilineutraali Grani*" -nettisivuilta sekä kaupungin intrassa ns. *toimenpidekorttien* kautta. Toimenpidekortteihin kirjataan mm. toimenpiteiden tavoitteet, perustiedot, yhteyshenkilöt, mahdolliset lisätiedot sekä lyhyt tilannekatsaus toimenpiteen etenemisestä. Kortteihin lisätään myös suora linkki toimenpiteiden päätöksentekoprosessiin.

Laajempi kaupungin ympäristötyön katsaus mm. edellisen vuoden hiilineutraalisuustyön etenemisestä on tarkoitus julkaista vuosittain kesäkuussa.

Kaupungin hiilineutraalisuustyö vuonna 2020

Kaupungin hiilineutraalisuustyö jatkuu myös tiekartan hyväksymisprosessin aikana. Toimialat ovat alkuvuodesta koonneet vuoden 2020 päästövähennysohjelmia ja yhteenveto niistä annettiin kaupunginhallitukselle tiedoksi KH:n kokouksessa 4.5.2020.

Ympäristötoimi jatkaa kaupungin hiilineutraalisuustyön koordinoitua yhdessä kaupungin ympäristöjohtoryhmän sekä toimialojen kanssa. Kevään ja kesän aikana rakennetaan mm. *Hiilineutraali Grani*-nettisivuja, kehitetään ympäristöviestinnän mallia ja -käytäntöjä yhdessä hallintokuntien kanssa sekä jatketaan ympäristöjärjestelmä Ekokompassin käyttöönottoa kaupungin eri toimipisteissä.

Yhdyskuntavaliokunta käsitteli tiekartan kokouksessaan 31.3.2020 ja KH kokouksissaan 20.4.2020 ja 4.5.2020. KH:ssa esille nousseiden kysymysten johdosta KH päätti tehdä muutoksia tiekarttaehdotukseen. KH:ssa käsitellyt kysymykset, vastaukset niihin ja niiden pohjalta tehdyt muutosehdotukset ovat **oheismateriaalina**. **Oheismateriaalina** on myös kooste hiilineutraalisuuteen liittyvistä käsitteistä.

KH:

KV päättää hyväksyä liitteenä olevan Kauniaisten kaupungin resurssivii-sauden tiekartan.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.